

Nr. 4 (771)

Reedel, 14. jaanuaril

XXVI AASTAKÄIK

TAIDLUSKONKURSS-75

● Käesoleva aasta aprillis korraldavad ENSV Kõrgema ja Keskerihariduse Ministereerium, ELKNÜ Keskkomitee ning Haridusala, Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate Ametiühingute Vabariiklik Komitee üliõpilaste vabariikliku taidluskonkursi. Võistlustulle asuvad eteljad, instrumentaal- ja vokaalansamblid, laulu- ja tantsusolistid, nooremad rahvatantsurühmad, agitbrigadid.

Konkursi lõppvoor on Tallinnas 25.–26. aprillini. Sellest võtavad osa vabariigi kõik kõrgemad koolid peale TRK-i. Vabariikliku konkursi lõppvoorust autastatakse paremaid esinejaid ja kollektiive.

Kuidas kulgeb taidluskonkursis meie PI-s? Alljärgnevalt kommenteerime TPI ametiühingukomitee, komsomolikomitee ja üliõpilasklubi kokkuseatud konkursijuhendit.

Ülevaatus viiakse teaduskondades läbi 11. ja 12. märtsil. Selgitatakse parim teaduskond ja valitakse välja paremad esinejad TPI taidluskonkursi lõppvoorule. Viimane toimub aprillis. V. I. Lenini sünnipäevale pühendatud rahvaste sõpruse nädalal.

Teaduskondade esinemisjärjekord taidlusülevaatusel:

11. märtsil mehaanikateaduskond, keemiateaduskond, ehitusteaduskond;

12. märtsil elektro-automaatikateaduskond, elektro-energeetikateaduskond, majandusteaduskond.

Ülevaatus toimub TPI aulas. Osaleda võivad kõik üliõpilased ja ka õppejõud (viimaste osatähtsus kavas võib olla kuni 30%).

Sõnakunstiprogrammi võivad kuuluda deklamatsioonid, luulekompositsioonid, sõnalis-panotmiimilised kompositsioonid, sõnalis-muusikalised põimikud, kõnekoorid, montaažid, estraadistseenid kestusega mitte üle 30–40 minuti. Teistest taidlusvormidest (instrumentaal- ja vokaallooming, laulud, tantsud, rahvatantsud) võib ülevaatusel esitada 2–3 pala.

Repertuaari valikul tuleb jälgida, et see kajastaks NSV Liidu rahvaste, sotsialismimaade jt. rahvaste kunstiloomingut, nõukogude inimeste loovat tööd ja võitlust kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest, nõukogude patriotismi ja proletaarset internatsionalismi ning oleks esitatud kõrgel ideelisel tasemel.

Teaduskonnad võivad saada TPI üliõpilasklubilt (juhataja H. Kasemets) konsultatsioone tantsude seadetes, võimaluse korral annab klubi abi ka saatemuusikas laulu- ja tantsusolistidele.

Iga teaduskond esitab ülevaatusel kava, kus on märgitud:

- * pala nimetus ja autor,
- * üksikesineja perekonna- ja eesnimi, kursus või amet, esinejate rühma puhul kursus või ring,
- * esitatavate palade ajaline kestus.

Kava tuleb esitada a/ü-komiteesse hiljemalt 1. märtsiks. Hindajaks on žürii, kuhu kuuluvad rektoraadi, ühiskondlike organisatsioonide ja teaduskondade esindajad, samuti vastavate taidlusalade spetsialistid.

TPI taidluskonkursi paremaid autastatakse mälestus-esemetega ning ekskursiooniga, tutvumaks vennasrahvaste kultuuri ja kunstiga.

Konkursist ei võta osa üli-instituudilised kollektiivid: akadeemiline naiskoor, akadeemiline meeskoor, rahvatantsusambel «Kuljus», puhkpilliorkester ja kammerkoor.

rahule jääda ka tehtud tööde kvaliteediga, näiteks Kalinini 101 keskküttesüsteemi rekonstrueerimine. A ü-komitee otsustas kohustada administratsiooni lõpetama 1974. a. töökaitsekokkuleppe ettenähtud tööd käesoleva aasta I kvartali jooksul, täpselt täitma kokkulepet.

Muude küsimuste hulgas oli arutusel ka a/ü. vabariiklikult komiteest tulnud teade autode ostulubade kohta. Vastavalt kehtivale korrale ei moodustata asutustes sõiduauto taotlejate järjekordi. Kõik avaldused vaadatakse läbi autode eraldamisel.

A/ü. — komitees

A/ü. komitee jaanuarikuu koosolekul olid tähtsamateks päevakorrapunktideks:

● TPI A/Ü. ORGANISATSIOONI ÜLESANDED TULENEVALT NLKP KESKKOMITEE LÄKITUSEST PARTEILE JA NÕUKOGUDE RAHVALE. Otsustati veelgi tõhusamaks muuta töö instituudi kollektiivi kasvatamisel, kõrvaldada takistused, mis segavad meie edukat tööd. Tugevema peab töödistsipliin ja sotsialistliku võistluse organiseerimine.

● 1974. A. TÖÖKAITSEKOKKULEPPE TÄITMINE.

Üldse täideti nimetatud lepingut mullu 34 tuhande rubla väärtuses ehk 141% liselt. Ei täidetud aga õnnestuste ärahoidmiseks planeeritud ürituste arvu (9 üritusest sai teoks vaid 5). 2 plaanis olnud tööd jäi lõpetamata, 2 koguni alustamata. Ei saa päris

Üleliiduline esikoht TPI-sse

Osavõtt V üleliidulisest, kommunistlikule noorsooühingule V. I. Lenini nime omistamise 50. aastapäevale pühendatud üliõpilastööde konkursist ühiskonnateaduste, ÜLKNÜ ajaloo ja rahvusvahelise noorsooühikumise alal oli enneolematult arvukas. Osales 1 miljon 433 tuhat üliõpilast ja kuulajat (60,7% päevaste üliõpilaste arvust). Tänu iga-aastastele massilistele referaatidele teaduskondade võistlustele ühiskonnateadustes oli kõige kõrgem osavõtjate protsent Eesti NSV-s. Järgnesid Valgevene ja Kasahhi NSV.

Konkursi teise, vabariiklikku vooru jõudis üldse 8962 tööd. Neist 1682 esitati kolmandasse, üleliidulisse lõppvoorust. Sinna pääsenud tööd jagunesid enam-vähem võrdsest ajaloost (20,4%), filosoofiast (18,1%), poliitilisest ökonomiast (21,9%), teadusliku kommunismist (18,3%) ja ÜLKNÜ ajaloo ning rahvusvahelise

noorsooühikumise (21,3%) vahel. Kõik lõppvoorust tööd saadeti anonüümselt meie maa juhtivate ühiskonnateaduste kateedritesse retsenseerimiseks. «Väga hea» ja «mitterahuldava» hinde saanud töid (viimaseid oli 27!) hinnati teistkordselt. Üleliidulised ainekomisjonid ja konkursi žürii panid väljasõelutud tööde paremiku lõpuks pingeritta. Üldse anti välja 30 esikohadiplomit, 53 teist ja 104 kolmandat kohta. Aukirju oli 483.

Eesti NSV-sse tulnud 6 diplomist kuulub 4 TPI üliõpilaste lastele. See on tähelepanuväärne, kui võtta arvesse, et üle poolte üleliidulise konkursi laureaatidest olid humanitaarerialade üliõpilased.

Esikoha saavutasid majandusteaduskonna üliõpilased Paavo Lill (TE-51) ja Tiit Tomingas (TM-71) tööga «Filosoofia parteilisus ja ateism». Teisele kohale tuli majandus-

teaduskonna üliõpilane Elmar Orav (TM-71), kelle töö «Inimene ja elukeskkond» esitati võistlusele poliitökonoomia kateedri poolt (juhendaja dots. L. Brutus). Ent ilmselt oli samal teemal filosoofias tehtud töö ja ettekande mõju nii tugev (juhendaja ass. H.-M. Väärt), et žürii andis E. Orava töö filosoofia ainekomisjonile üle ning määras auhinnalise II koha.

Teise koha sai samuti õhtuse osakonna üliõpilane Ilse Freymani töö «Tootlike jõudude paiknemise probleemid» (juhendaja dots. K. Kulli ja E. Loov).

Võitjad on praegu üleliidulise konkursi lõppkonverentsil Kaasanis. Seal sõidavad esikoha saanud preemiamatkale Bulgaria Rahvavabariiki. Seepärast mõned küsimused P. Lille ja T. Tominga juhendajale, filosoofia kateedri juhatajale dotsent Kuulo Vimmsaarele.

(Tärg 2. lk.)

Uude semestrisse

Teisipäeval, 11. veebruaril seadsid õppejõud instituudi nõukogu, parteikomitee, ametiühingukomitee ja komsomolikomitee laiendatud koosolekul sihid uueks semestriks. Milliste tulemustega astume kevadsemestrisse? Kuidas lõppes talvine eksamissessioon?

Õppeprorektor dots. H. Tiisumus:

«On meeldiv märkida, et juba viiendat aastat järjest on õppe- ja teadus- ja majandusteaduskondade talvistel sessioonidel näidanud tõusutendentsi. Mõõdund õppeaastaga võrreldes on tänavused tulemused tervikuna tõusnud 1% (mullu talvel 89,2%, tänäval 90,2%), viimase 5 aasta jooksul on aga tõus olnud 4,9%.

Traditsiooniliselt on parimad keemia- ja majandusteaduskond. Suurima sammu edasi on aga teinud mehaanikateaduskond, kus õppe- ja majandusteaduskondade võrreldes mõõdund aastaga tõusis tervelt 3,7%. See on sihipärase ja järjekindla töö tulemus. Endiselt teeb muret elektro-energeetikateaduskond, kus õppe- ja majandusteaduskondade võrreldes on tõusnud 6,9% madalam. Instituudi õppe- ja teadus- ja majandusteaduskondade edasise kasvu allikaks saab ja peab olema olukorra paranemine eelkõige elektro-energeetikateaduskonnas.

Kursuste lõikes: I ja II kursuse õppe- ja teadus- ja majandusteaduskonnas on jäänud mõõdund aasta tasemele, olles tunduvalt madalam instituudi

keskmisest. Tõus on toimunud III ja IV kursuse arvel.

Kuigi eksamilite mitterahuldav hulk tervikuna jäi eelmise aasta tasemele ja on üle-eelmisest aastast märgatavalt väiksem, torak silma selle arvu ebaühtlane jaotus teaduskonniti. Suurem on see elektro-automatikateaduskonnas (4,53%). Seevastu keemiateaduskonnas see kategooria üliõpilasi üldse puudub.

Eksamihinnete struktuuri järgi: ainult «5»-le sooritanud oli äsjalõppenud sessioonil 297, s. o. 6,9%. Hinnetele «4» ja «5» sooritas 1067, mis eelmistega kokku teeb 31,8% (mullu 31,1%). Ainult «3»-le sooritanud on 171 ehk 4% (mullu 3,8%). Mitterahuldavad said 346, s. o. 8,1% (mullu 9%). Parim eksamihinnete struktuur on endiselt majandusteaduskonnas, kus hinnetele «väga hea» ja «hea» sooritas 44,1%. Keemiateaduskonnas on see arv 37,7 ja elektro-energeetikas 19,1.

Õppe- ja teadus- ja majandusteaduskonnas on õppeprotsessi kriteeriumid, mis väljendavad selle efektiivsust. IX viisaastakul püstitasime eesmärgi vähendada 1970. aasta väljalangevust ca 50% võrra. See pole veel saavutatud. Pole põhjust arvata, et 25-st vastuvõetust 17,3 lõpetajat oleks hilgav tulemus. Fakt on aga see, et arengusuund on õige. Omaette küsimus on, kas arengutempo meid rahuldab.»

Vaheajal Narva-Jõesuus

Vabariigi kõrgemate koolide komsomoliaktiiv veetis oma talvise koolivaheaja Narva-Jõesuus ELKNÜ KK üliõpilaste osakonna organiseeritud aktiivilaagris. Nädal aega analüüsi eelmise aasta töötulemusi. Seminaril põhiprobleemideks kujunesid komsomolidokumentide vahetamine ja ehitusmaterjali. Terveks päevaks jätkus arutlust ühiskondlik-poliitilise praktika kui leninliku arvestuse koostisosa üle. Seminar-

laagri külalistena esinesid ENSV kõrgema ja keskerihariduse minister A. Purga, ELKNÜ KK sekretär J. Kaarma, EÜE komandör D. Visnapuu, EKP KK instruktor P. Järve jt. Huvitav oli ekskursioon Leninigradi Polütehnilisse Instituuti. Aruteludele ja diskussioonidele vahelduseks peeti maha vihtade ja kibude saunapidu, matk mööda mereranda ja õige mitu lumesõda.

EÜE — 75

Talvine sess on seljataga ja ees ootab veel viis kuud kooliskäimist, millele järgneb kosutav suvepuhkus. Juba praegu on õige aeg otsustada, kuidas veeta see aeg sisukalt ja kasulikult. Miks mitte saada malevlaseks? Sellel suvel oodatakse EÜE ridadesse ligikaudu 1000 meie kooli tudengit. Arvatavasti tahad ka Sina olla üks nende hulgast ja soovid teada, kelle poole pöörduda.

Igasugust informatsiooni EÜE-75 kohta saad EÜE sektori liikmetelt, ka stendidelt, mis se-

takse üles III korpuse fuajees.

● TPI EÜE sektori liikmed on: Ebba Rõigas — sektori juhataja, (TPI komsomolikomitee sekretäri asetäitja)

Tiit Maasik — sektori juhataja asetäitja, LS-61

Arvo Oorn — AA-81

Raivo Loonela — KP-61

Toivo Kuidma — KP-61

Tiit Tuvike — KP-61

Taimar Org — TM-41

Aadu Zirk — LS-61

Olav Kauli — LS-61

Epp Vodja — TP-61.

Tähelepanu! Fotokonkurs!

„MEIST ENDIST“

«Tallinna Polütehniku» toimetuse kuulub välja fotovõistluse «Meist endist». Nagu pealkiri ütleb, ootame fotosid tudengielu argi- ja pidupäevadest, sessioonist ja suvest, EÜE-st — kõigest huvitavast, mis on seotud üliõpilastega ning ärgitab fotoaparaati võtma.

Osaleda võivad kõik soovijad, amet ja vanus pole piiriks, piiratud pole ka esitatavate fotode arv. Arvestatavate fotode minimaalne suurus olgu 9×12 cm, soovitatav on suurem formaat (näiteks 12×18), võib esitada ka suuremaid. Negatiivi lisamine pole kohustuslik. Küll aga on kohustuslik lisada oma nimi, elukutse (üliõpilaste puhul õpperühm), kodune aadress, telefon. Foto(de) olgu kindlasti allkirja, veelgi parem — pikem tekst, mis pildiga seotud.

Kutsume osalema ka õppejõude ja teiste Tallinna suurtööliste üliõpilasi.

* Kokkuvõtteid teeme detsembrikuus.

* Parematele fotodele preemiad.

* Õnnestunud fotod avaldatakse «TP»-s.

Meie aadress: 200 006 Tallinn, Ehitajate 5, TPI, V korpustuba 410, «TP» toimetuse.

INIMKOND SEISAB PROBLEEMI EES, MILLEL ON KOLM PÕHILIST ASPEKTI:

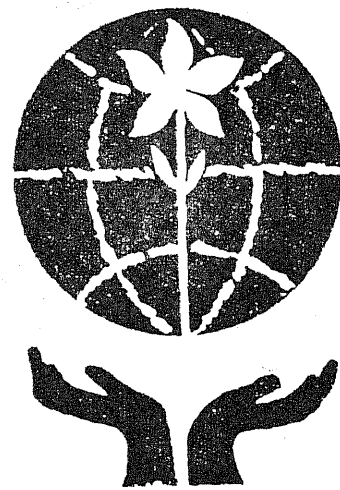
●TEHNILIS-MAJANDUSLIK, MIS SEOTUD MAAKERA LOODUSLIKE RESSURSSIDE VÄHENEMISEGA,

●ÖKOLOOGILINE, MIS SEISNEB INIMESE JA KOGU ELUSA LOODUSE BIOLOOGILISE TASAKAALU SÄILITAMISES KESKKONNA GLOBAALSE SAASTAMISE TINGIMUSTES,

●SOTSIAAL-POLIITILINE, MIS SEISNEB SELLES, ET KAHTE ESIMEST PROBLEEMI EI SAA LAHENDADA TEISITI KUI KOGU INIMKONNA MASTAAPIDES TERVIKUNA.

ÕPETLASTE KOHUSEKS NII LOODUS- KUI HUMANITAARTEADUSTES ON ÄRATADA INIMESTE ÜHISKONDLIKKU TEADLIKKUST JA ORGANISEERIDA NEID ÜHISEKS TEGEVUSEKS ÖKOLOOGILISTE PROBLEEMIDE LAHENDAMISEL KOGU MAAKERAL, MILLE MÕOTMED, NAGU SELGUB, ON ÜSNA PIIRATUD.

AKADEEMIK P. KAPITSA
«MIR NAUKI» NR. 1, 1973.

lased mäletavad prof. V. Venikovi loengut «Energeetika aastal 2000», peetud paar kuud tagasi. Oodatud tehniliste detailide asemel kuulsime rohkem arutlusi kõrgema hariduse üldprobleemidest. Tagantjärele hinnates võib lektori sellist käsitlust täielikult heaks kiita, kuna praegu peame mõtlema mitte niivõrd tuleviku tehnika konkreetsele ilmele, kuivõrd just inimesele, kelle jaoks see tehnika luuakse ja kes oleks võimaline seda käsitsema. Meelde jäi prof. V. Venikovi poolt kujutatud kõrgema hariduse «puu», mille tipus nägime üldist süsteemide teooriat ja tüve keskel modelleerimise teooriat. Nende kahe tundmine muutub üha enam ainetes omandamisel järjest tarvilikumaks. Eriti aga vajame neid keskkonnakaitse küsimuste tundmaõppimisel. Kõik see peab toimuma lähtudes marksistlik-leninliku filosoofia põhiseisukohtadest. Viimaseid vajame eriti kokku puutudes kodanliku filosoofia ja majandusteaduse paljude vastavate kontseptsioonidega. Järelikult peaksime kaaluma, millisel vormis käsitleda keskkonnakaitse küsimusi ühiskonnateaduste õppeainetes.

PEETER LAGEDA
teenindusökonoomika
kateedri dotsent

KESKKONNAKAITSE ÕPETAMINE VAJAB METOODILIST UURIMIST

Keskkonnakaitse probleemid on jõudnud juba paljude õppejõudude loengutesse. See on hea. Kuid nii mõnigi entusiast on märganud, et programmiliste probleemide tutvustamine viib paratamatult ajahärra. Abi võiks loota teaduskondade metoodikanõukogudelt, muidu võib tekkida dubleerimise oht.

Kas keskkonnakaitse probleem tuleb kõigi erialade üliõpilastele tutvustada ühtmoodi või on siin olulisi erinevusi? Esimesel pilgul võib näida, et nimetatud probleeme tuleb põhjaliku-

malt valgustada ainult nendele üliõpilastele, kes hakkavad tulevikus töötama palju saasteprодукte andvates tööstusharudes. Sellise vaatevinkli puhul ei omaks keskkonnakaitse probleeme olulist tähtsust näiteks elektroonikaspetsialistide ettevalmistamisel. Ei saa aga unustada, et just elektroonikatööstuselt ootame uut aparatuuri, mis suudaks registreerida saasteprодукte mikrokoosid. Meie masinaehitustoodangu eksportimisel hakkame tulevikus üha enam tunnetama maailmaturu

nõuet luua nn. «ökoloogiline tehnika». Mehaanikainseneril peaks neist probleemidest olema piisav ettekujutus.

Eriti laialdasi keskkonnakaitseteadmisi peavad omama majandusteadlased. Nende ülesandeks jääb välja töötada kriteeriumid, mille alusel saaksime erinevad saastegurid viia ühtsele mõõtkvale. Ilma planeerimise ja materiaalse stimuleerimise vastavasuunalise täiustamiseta ei ole reaalne loota keskkonnakaitse küsimuste lahendamisel praktikute aktiivsuse kasvu. Kõnesolevad küsimused peavad leidma kajastust ka paljudes juriidilistes dokumentides.

Kuidas alustada õppeprotsessi täiustamist vajalikus suunas? Väär oleks arvata, et saavutame edu üksikute nähtuste isoleeritud vaatlemisel. Oht selliseks arvamiseks on aga olemas, sest iga õppejõud saab kvalifitseeritud käsitleda siiski oma erialaga seotud küsimusi. Loomulikult võtab hüdrosfäärilise ja atmosfäärilise hüdrosfääris toimuvad nähtused. Neid aga ei saa isoleerida atmosfääris, litosfääris ja

biosfääris toimuvatest protsessidest. Ühes lämmastikväetiste tehases seati eesmärgiks vähendada ammoniaagi sisaldust heitvetes. Saadud lahenduse tulemuseks oli ammoniaagisisalduse suuremine ettevõtet ümbritsevas õhus. Tekib küsimus, kuidas hinnata vee ja õhu saastamise erinevat kahjulikkust loomakaitse tingimustes. Bio-, hüdros-, atmo- ja litosfääris toimuvate tasakaaluprotsesside põhimõtteline modelleerimine avab tee nende sügavamaks tunnetamiseks.

Keskkonnakaitse küsimustes puutume kokku antropogeensete ja bioloogiliste süsteemide mõistmise vajadusega. Mõlema keeruka süsteemi arvukaid alasüsteeme kirjeldatakse erinevates keeltes. Iga keele omapära määrab vastav mõisteparaatuur. On vaja saavutada kerget üleminekut ühe keele mõistetelt teise keele mõistetele. Tehnikainimene peab omandama kindlalt näiteks bioloogilise mõiste «populatsioon» ja tutvuma sellega seotud nähtustega.

Paljud TPI õppejõud ja üliõpi-

ELKS — mis see on?

ELKS — Eesti NSV Looduskaitse Selts — asutati 1966. aastal. Käesoleval ajal kuulub ELKS-i 10 tuhat liiget. Need inimesed on suur ühiskondlik jõud meie looduse kaitsmisel. Looduskaitse selts on piirkondlikult jagunenud 34 osakonnaks. See aitab tunduvalt parandada ürituste läbiviimist. Suurim osakond on Tallinna osakond, mille tegevuspiirkonda kuulub Tallinn ja selle lähim ümbrus. ELKS-i Tallinna osakonna tegevliikmete üldarv ületab 1700-ni, sealhulgas on noori (vanusega kuni 16 aastat) üle 80. Osakonna keskus asub Tallinnas, Tatari 15.

ELKS-i liikmeteks on ka asutused ja organisatsioonid. Neile annab ELKS mitmesugust konsultatsiooni, organiseerib loenguid ja näitusi, koostab haljastusprojekte jne. Tallinna osakonnal on 28 juriidilist liiget.

ELKS-i Tallinna osakonna juures tegutsevad huvialaringid — akvaristika, botaanika, loodusfoto, loodusmatka ja ornitoloogia ringid. Edukas on olnud Tallinna botaanikaia teaduri A. Normeti juhtimisel tegutsev loodusfotoring, kes korraldas eelmisel kevadel ka esimese näituse. Tegutsevad ka pensionäride sektiioon ja noortesektiioon (liikmed vanusega kuni 25 aastat). Nii on võimalik korraldada eale vastavaid üritusi. Iga ring ja sektiioon korraldab kuu jooksul 1–2 üritust.

Suure tähtsusega on ka üleosakonnalised ettevõtmised: loengud, metsapäevad, ekskursioonid jne. Eelmisel sügisel toimunud loengutest olid huvitavamad «Tallinna haljastus» loenguseeriast «Tallinn ja keskkonnakaitse», (lektor M. Margus), «Keskkonnakaitsest SFV-s» (lektor J. Ader), «Muljeid näitusest «EXPO-74»» (lektor H. Luik). 1975. a. esimesel poolaastal on plaanis loengusarja «Tallinn ja keskkonnakaitse» jätkamine. Alustame ka uue loengusarjaga «Kunst ja loodus»; on kavas O. Kubo «Muljeid Ladina-Ameerika riikidest — Kolumbiast ja Venetsueelast», A. Meriheina «7 kuud Gruusias», L. Metsaalti «Matkamuljeid Araali mere äärest», U. Graueni «Mägede loodus» jt. Kõikide nimetatud loengute juurde kuuluvad diapositiivid ja muud näitvahendid.

Sel aastal on ees ka mitu ekskursiooni, neist esimene märtsi lõpul või aprilli algul.

Ka tänaval on plaanis korraldada metsapäevi Tallinna rohelistes vööndis metsa istutamiseks ja korrastamiseks. Osaletakse ka metsa kaitsmisel.

Väga populaarseteks üritusteks on kokkutulekud. Igal aastal toimub ELKS-i vabariiklik kokkutulek, samuti piirkondlik kokkutulekud. Mullu septembris toimus Rannamõisas ELKS-i Tallinna osakonna ja Keila osakonna piirkondlik kokkutulek. Korraldasid tallinlased. Eeloleval suvel organiseerib selle kokkutuleku Keila osakond.

Eeloleva aasta plaanidest võiks nimetada ka loodusteemalisi filmiseansse ELKS-i Tallinna osakonna liikmeile.

ELKS-i Tallinna osakonna juures tegutseb Tallinna Rohelise Vööndi Metsamajandi riiklike looduskaitseinspektorite juhendamisel ühiskondlike looduskaitseinspektorite grupp.

TPI nagu ka teiste suuremate asutuste juures tegutsevad ELKS-i sektiioonid. TPI LK sektiionis on korraldatud mitmeidki huvitavaid üritusi. Võimalusi oleks ka rohkemaks, kuid takistuseks on põhiliselt üliõpilaste passiivsus.

Loodusrikkusi saab kaitsta ja ratsionaalselt kasutada vaid inimene, kes tunneb loodust. Looduse tundmaõppimiseks pakub aga oma abi Eesti Looduskaitse Selts.

AARNE KOLK
AV-101

ELKS-i Tallinna osakonna
juhatusel liige

Kahjulike lisandite mõju minimaalseks

«Kõigi maade rahvastes äratavad suurt muret õhu ja vee saastumine, mulla erosioon, loomastikule ja taimestikule tekitatav kahju; maade, nafta, gaasi- ja söevarude, metallimaakide ja teiste loodusressursside mitte küllalt ökonoomne kasutamine, loome V. A. Kirillini ettekandest NSVL Ülemnõukogu istungjärgul.

Keskkonnakaitse ja looduslike ressursside õige kasutamine on muutunud kaasaja kõige tähtsamateks probleemideks. Kõigis tootmisharudes tekib soovitava produktiooni kõrval paratamatult jäätmeid. Majandusliku tegevuse arengu tempo on niivõrd intensiivne, et järjest suureneb ökoloogiliste süsteemide tasakaalu rikkumine. Saastub õhk, vähenevad puhta magevee varud, saastub maailmameri. Kui Thor Heyerdahl 1947. aastal ületas balsaparvel «Kon-Tiki» Vaikse ookeani, oli vesi puhas ja selge. 1969. aasta reisil parvlaevaga «Ra» oli Atlandi ookean kogu ulatuses reostatud plastmassist taaraga ja naftaga. Pestitsiidide ja klooritud süsivesinike arvastatud nii arktika jääkarude kui ka antarktika pingviinide rasvas. Mõnedes rannavetes on tulnud keelata kalade ja molluskite püük nende kõrge elavhõbedasisalduse tõttu.

Toiduained saastuvad radioaktiivsete sadestustega, suitsuga ja heitgaasidega, pestitsiididega, raskete metallidega, alfa- ja beetaosakestega, nitrosoamiinidega, sünteetiliste pesemisvahenditega. Kõigi nende saastainete tervistkahjustava toime intensiivsus uurimise alusel on välja

töötatud lubatavad piirnormid, mille juures nad otseselt ei ohusta inimese tervist. Paljudes maades on suudetud süstematiliste uurimistega määrata olulisemate saastainete sisaldus keskkonnas. Nii on võimalik selgitada nende ainete üldist ohtlikkust ning võtta kasutusel kaitseabinõud.

Toiduainete tehnoloogia kateedris tegeldakse ühe uurimis-suunana tervistkahjustavate lisandite määramise ja toiduainetes. Uuritakse lämmastikväetiste mõju aedviljadele, kloororgaaniliste pestitsiidide (DDT, DDE ja heksaklooraan) sisaldust kondiitritööstuse imporditavas tooraines.

Intensiivselt uuritakse nitrosoamiinide ja nende moodustumist põhjustavate ühendite — nitritite, nitraatide ja sekundaarsete amiinide sisaldust keskkonnas. Teatavasti on nitrosoamiinid tugevatoimelised kantserogeenid. Nende esinemine on tõestatud liha- ja kala-kaupades, piimas, juustus, alkohoolsetes jookides jm. Enam on leitud nitrosoamiine suitsutatud toodetes, kus nad tekivad suitsus sisalduvatest nitroosgaasidest. Inimorganismi võivad nitrosoamiinid sattuda ka sigaretisuitsuga, mis sisaldab umbes 100–10⁶ mahuosa nitroosgaase. Sellest 50% absorbeerub kopsudes.

Toiduainetes sisalduvatest raskemetallidest on praegu uurimise all elavhõbe. Töölemissajadena ning kütuste põ-

letamisel tuule ja sademete toimele kandub veekogudesse suurel hulgal elavhõbedat. Veekogudes kontsentreerub see planktonisse ja sealt kõrgematesse organismidesse. Kõigi elavhõbedat sisaldavad mitmed toiduained (liha, maks, neerud, nisujahu, seened), on seda kõige rohkem kalades. Meil püütud kaladest on suurema elavhõbedasisaldusega silm, haug, ahven, angerjas. Huvitav on märkida, et elavhõbedamürgitust inimesel soovitatakse kindlaks teha elavhõbedasisalduse järgi veres ja juustes. Hg eraldub organismist väljaheite, aga ka juuste ja küünte kaudu.

Elavhõbe võib sattuda inimorganismi ka suitsetamisega. Ühe paki sigarettidega saab inimene sama koguse Hg-d kui 20 g toore kalaga.

Tervistkahjustavate lisandite määramiseks toiduainetes kasutatakse uusimat katsetoodikat ja kaasagset aparatuuri. Kateedris on täiesti igapäevane gaasikromatograafilisel ja aatomabsorptsioonmeetodil analüüsides teostamine. See teeb kontrolli toiduainete üle kahjulike lisandite suhtes usaldatavaks.

Meie püüdluseks on viia miinimumini igasuguste kahjulike lisandite sisaldus toiduainetes ja nende mõju inimorganismile.

ENDLA VELLEND
toiduainete tehnoloogia
kateedri vaneminsener

TÖDE ON OHTLIK

Helilooja Hanns E. külastas Brechti Ameerika filmilinnas H-s ja jutustas, et üks tuntud režissöör oleval vihaselt ähvardanud loobuda igasugusest koostööst härra B.-ga.

Härra B. imestas: «Sellest ma küll aru ei saa. Ta oli kord minu juures ja ma rääkisin talle ainult tätt.» Hanns E. noogutas ja küsis: «Ja kui valjusti?»

KOKAKUNST

Helilooja Hanns E. ja Brecht plaanisid ooperit Rossini. Rossini oli omal ajal kuuluis oma kokakunsti poolest ja uus ooperis taheti näidata, kuidas kodanlik ühiskond hävitab suuri talente ja sunnib kirjutama halba muusikat.

Kava hakkas juba imet võtma. Hanns E. pani ette kasutada kõikjal, kus Rossini muusikast juttu, originaalloomingu.

«Aga kus tema kokakunsti räägitakse, ütles härra B., «seal pead küll sina muusika tegema.»

HALVA LUULE TARBIMISVÄÄRTUS

Brecht kahetses mõnikord, et tal pole head kollektsiooni halvast luulest. Eriti meeldis talle selles suhtes mõned tema kaasagsete toodang. Küsimusele, milleks talle selline kogu, vastas ta:

«Rõõmutuiks vanaduspäeviks. Siis võib neid vaadata, noogutada ja öelda: «Ka see on minu ajal kirjutamisest elanud.»»

OTSUSTAVALT

Arutati küsimust, kas kino ja teatri pidevalt kasvavate vajaduste rahuldamiseks piisab režissööre.

Brecht võttis vestlusest elavalt osa.

«Maailmas on ainult kaks režissööri,» teatas ta lõpuks. «Teine on Chaplin.»

MEETOD

Ühe Erwin St. külteemalise näidendi jaoks, mis üleval keeles kirjeldas traktori eeliseid klassivõitluses, pidi helilooja Hanns E. viisistama lõpulaulu «On vanad ajad jäävalt mõõdas».

Kui ta valmis looga ühelt reisilt tagasi tuli, kuulis ta näitleja Erich F.-i üht põrgulikku viisi lõugavat. Hanns E. oli vaimustuses, mispeale Brecht üles tunnistas, et ta komponeeris selle ise.

«Mulle meenus,» ütles ta heliloojale, «et sa mõningates palades oled edukalt rakendanud kontrapunkti ümberpööramise meetodit. Kuna mul oli vaja rõõmsat viisi, siis võtsin ja pöörasin lihtsalt Chopini leinamarsi pahempidi.»

Raamatust «Geschichten vom Herrn B.» PAUL OJA

TANTSKI VAJAB KÜPSEMIST

7. veebruaril seadsid tipikad sammud järjekordsele ballile. Kaks lahke ja lõbusa peojutuga peojuhti tutvustasid õhtu kava. Seejärel avasid nad tee tantsupõrandale. Järgneti südikalt, kuni keerleski terve saal. TPI rahvale tuli tujuilaste teiste kõrgemate koolide tervituspagasistki. Meeldiv ühendati kasulikuga — pidulikud kõnelemised juhatsid sisse peaga tantsu. Eriti tormiliselt tervitati lavakunstkateedri üliõpilaste tabavaid lühietüüde. Vaheaegu juhtis peoperemees, astusid üles üliõpilastest hoolajad. Nii segunesid tants ja toredad kohtumised. Neile, kes tantsuhoos end liiga kuumaks kütsid, pakuti karastavat keelekastet. Aitäh mõnusatate retseptide koostajatele, kes mitte ainult kange kraami turuplaanile ei orienteerunud...

Tegelikult ... kas oli ballitultnutel meenutada erinevust tavapärasest tantsuõhtust? Ansambli «Fores» saatel tantsupõrandal õdusalt küll keereldi, kuid ülalkirjeldatu on mõneti utoopiline.

Ainult Tartu «Vanemuises» on seni regulaarselt läbi viidud balle, Tallinnas tekib raskusi vastava miljööga. Tombi-nimelise kultuuripalee kaks saali pakuvad küll muusikalise vaheldusvõimaluse, mida erineva maitsega publiku rahuldamiseks rakendada annab.

Jõudumööda on TPI ballidel vähemalt demonstreeritud pidulikke peotantsu. Suurenevast huvi näitab ka fakt, et kui H. Johannson kuulutas välja peotantsijate etteaste, täitus ülemine saal kohe uudistava publikuga. Üllatas paljudel kuulunud «Armastuse lugugi» — uudust lisas A-klassi võistluspaar Galina Karro ja Veldo Timm.

Treeninguväeva koondas ka juba eelmisest kevadest A. ja T. Lossmanni käe all tegutsev TPI peotantsuring. Võistlustulle astutakse 1. ja 2. märtsil Tallinna Vineeri- ja Mööblikominaadi klubis. TPI tantsupaarid on keerlemas teisel võistluspäeval.

Üliõpilasküpsust jätkab küpsust. Veel annab paljut ette võtta, sest huvi taolise ürituse vastu on suur.

R. B.

Pavel Anson 2x30 on 60

Dotsent tehnikakandidaat PAVEL ANSON on sündinud 28. jaanuaril 1915. aastal Leningradi oblastis. TPI-sse tuli ta Leningradist, Üleliidulisest Kaitse- ja Turbiinide Keskinstituudist 1954. aastal laevajõuseadmete kateedri dotsendi kohale.

P. Anson loeb kõrgel tasemel profileerivat eriainet — laeva aurugeneraatoreid, juhendab sellealast kursuse- ning diplomprojekteerimist, aga ka soojusvahetusaparaatide erikursust, olles hea pedagoog-metoodik ning nõudlik ja abivalmis kasvataja.

Alates 1970. aastast oli P. Anson laevajõuseadmete kateedri juhataja. Selle ameti jättis ta maha 1972. aastal tervislikel põhjustel.

Teaduslik töö kulgeb dots. P. Ansonil TPI tööstusliku soo-

jusenergeetika probleemlaboratooriumis, kus ta aastaid edukalt juhendab üleliidulises plaanis olevaid töid, mis on seotud aurugeneraatorites õhu kõrgetempe-

ratuurilise eelsoojenduse probleemidega. Samuti juhendab ta kaht aspiranti.

P. Anson on üle 30 keskaja-kirjades ja -kogumikes avaldatud aktuaalse teadusliku uurimistöö autor. TPI toimetiste vastutava sekretärina on ta kõikidele kateedritele nende teaduslike tööde kogumike ellulähetajaks.

Pikaajalise töö vältel TPI-s on dots. P. Anson võitnud kogu suure kollektiivi lugupidamist. Puhkehetki veedab juubilar Väinas, olles üheaegselt puusepp, müürsepp, pottsepp ja aednik omal krundil.

Võime talle julgesti soovida head tervist ja palju jõudu ning indu kõigis toimetustes. Olgu purjed alati täis pärituult!

Laevajõuseadmete kateedri ja labori volituseel PEETER MUREL

OPPERÜHMADEVAHELISED VÕIMLEMISVÕISTLUSED

Opperühmadevahelistel võimlemisvõistlustel osales 93 opperühma 781 üliõpilasega. Osal opperühmadel toimusid kehalise kasvatus tunnid kahel korral nädalas Mustamäel, mistõttu neil tuli võistlustest eemale jääda. Alates käesolevast aastast, mil avatakse instituudi uus spordihoone, on kõikidele opperühmadele kindlustatud normaalne ja plaanipärane tegevus kehalises kasvatuses.

Võimlemisvõistluste tehnilised tulemused.

Naised (I kursus).

- Individuaalselt. 1. E. Raudsepp MO-11 38,2 2-3. R. Laidsaar KO-11 37,9 2-3. A. Näär TI-11 37,9

Võistkondlikult.

- 1. KO-11 148,7 2. TI-11 148,5 3. KU-11 147,9

Naised (II kursus).

- 1. L. Pridnja MM-37 39,5 2. M. Kadak KA-31 38,8 3. K. Luksepp TR-31 38,7

Mehed (I kursus).

- 1. R. Nuudi MM-11 39,1 2-3. I. Vaabel E-11 38,4 2-3. K. Karjust LA-11 38,4

Mehed (II kursus).

- 1. E-11 148,8 2. AO-11 146,6 3. MM-11 146,5

Mehed (III kursus).

- 1. J. Pajupuu LS-31 37,5 2-3. J. Sarvin MM-32 37,4 2-3. K. Kailas KA-31 37,4

Mehed (IV kursus).

- 1. MM-32 146,6 2. MM-31 143,6 3. MA-37 140,9

A. TŠESNOKOV.

JOANN LÖSSOV — «KAPA» POP

TPI õppejõudude ja teenistujate korvpallimeeskond «Kapa» pidas hiljuti oma traditsioonilise aastakoosoleku.

Meeskonna asjaajajal Harri Ermil oli ka seekord rääkida rõõmustavast. Nii on meeskonna liikmete, VTK-märklaste protsent ligi kolm korda suurem instituudi tudengite sama protsendi keskmisest. Otsustati, et sellel aastal viib «Kapa» oma tegevliikmete hulgas VTK-märklaste protsendi sajani. Ainsaks tõsiseks raskuseks selle ülesande täitmisel on ühe dotsendi ujuma õpetamine. Määratud on šeff-treener ja mees ise võtab asja tõsiselt.

Võistluste arvu absoluutsummas oli mullusega võrreldes mõningane tagasimeen. Seda osalt objektiivsetel põhjustel, kuid ka meeskonna liikmed ise olid mullu pisut passiivsed. Kuigi treeningul käib keskmiselt 15 meest, oli «Kapa» mitmel korral raskusi korraliku loogitugeva meeskonna komplekteerimisega. Seetõttu kaotati mõned

muidu ehk võidetavad mängud ja mõni kohtumine jäi hoopis pidamata.

Tänavu sai «Kapa» 1974. aasta popspordilaseks veenava ülekaaluga mängija nr. 23 — NSV Liidu teeneline treener ja teeneline meistersportlane Joann Lössov. Ega nende loetletud tiitlite pärast valitud, mees ise väärrib nimetust! Ta on «Kapas» kaasa löönud edukalt ja innukalt. Ühe ta viimase vägiteona olgu märgitud VTK kuldmärgi normatiivide täitmine tunduvalt nooremas vanuseastmes, kui tema aastad seda oleksid nõudnud. Lössovi sportlikud võimed näikse viimased kolmkümmend aastat seisvat samal tasemel; nendel noortel meestel, kes temaga koos mõnes laagris tahavad hommikuvõimlemist teha, peab olema muula vastupidavus.

Olgu siis veel üks tiitel Sulle õnneks, nr. 23!

Kirja pani nr. 7, VELLO VOLT

N B!**PUHKEÕHTUD**

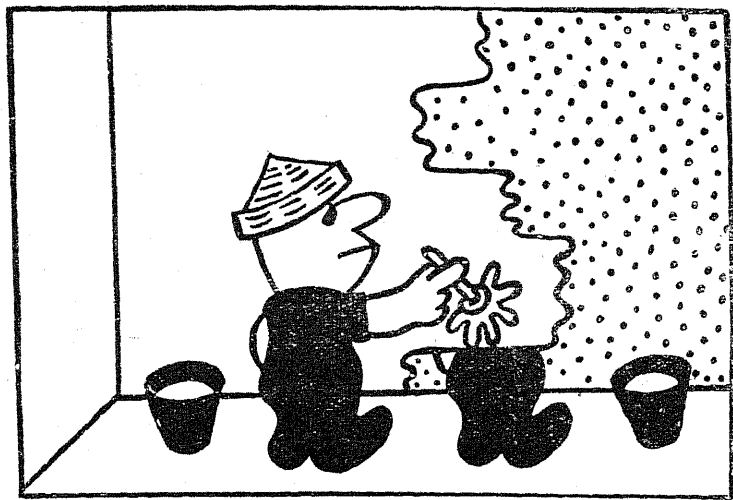
Tammsaare 135 saalis 14. ja 16. veebruaril algusega kell 19.30

TULGE VAATAMA!

Esmaspäeval, 17. veebruaril kell 12 toimub TPI aulast II VABARIIKLIK OPPEFILMIDE PÄEV.

Näidatakse kolme uut õppefilmi:

- * «25 aastat Kääriku spordibaasi» (TRÜ) * «Võib ka nii...» (TRÜ) (ujumistehnika) * «55-meetrise avaga spordisaali katuse metallkonstruktsiooni montaaž» (TPI) (Kadrioru tennishalli katus). Filme hindab žürii. Sissepääs vaba.

Joonistab Leningradi Lennundusaparatuuride Instituudi tudeng Andrei Feldšteini.

ÕÖ enne eksamit*

Juhtus nii, et õhtul enne viimast eksamit jäin oma ühikatuupa täiesti üks. Teistel kõigil oli sess juba läbi ja nii olidki nad läinud laiali kõigi nelja tuule poole.

Kell oli tublisti üle kesköö, kui tuppa tulid viirastused. Mõnel neist oli amööbi kuju ja üldiselt omandasid nad kõikvõimalikke kehavorme. See aga oli alles algus. Põrand hakkas kätartult kahеле poole tõusma nagu ülestõstetav sild õõsel, kui vaja suuri laevu läbi lasta. Tekkinud avausest trügis sisse palju pisikesi musti olevusi, osa neist helistas väikest hõbekellukest, teised liikusid

samal ajal ähvardavalt ettepoole. Otsustasin sellele korralgedusele lõpu teha. Mõitlesin akna avada, et kutsumata külalised välja lasta. See osutus üsna tülikaks, sest roomata mööda üleskerkinud põrandaserva aknani polnud suurem asi. Pealegi ilmus teadmata kust orkester. Ainult dirigenti ei tulnud. Moosekandid häälestasid pille ja proovisid igauks oma partiid. Kõik see kokku oli üsna võigas kägin.

Sain akna lahti teha, ent seltskonna lahkumise asemel hakkasid aknast maod sisse roomama. Vongeldes ajasid nad oma vastikult pruntakad ussikehad üle piida. Ma ei tea, kas maod sisistavad, ent tundus küll nii, kui nad aeg-ajalt oma päid ähvardavalt püsti ajasid. «No nüüd lähed küll üpris ebameeldivaks,» mõtlesin.

* KUI OLED NÖRGEMA NÄRVIGA, JÄTA SEE TÜKK VAHELE

Õnneks lebasid akna juures seisva kirjutustlaua peal mu tiivad. Kinnitasin nad selga ning lendasin üle siblivate viirastuste avatud aknast välja.

Kalendri järgi pidi olema talv, ehkki lumeta, murul magamiseks ikkagi külmaõitu. Võõrasse tuppa pole aga õõsel viisakas minna. Otsustasin lennata Võidu väljakule. Idatäevas veel ei hahetanud, ent hommik pidi peagi saabuma. Hakkasin südalinnast jalgsi Koplipoole lonkima. Trammid alustasid sõitmist, kui olin poolel teel. Mul vedas, sest eksami alguseks jõudsin kohale.

TEODOR

Avaldame sügavat kaastunnet rühmakaaslastele Jüri Tomsonile ISA surma puhul. TP-21

Vastutava toimetaja aset. M. RANDVEER

«Таллинский политехникум», срдган парткома, ректората, комитетга ЛКСМЭ и профкома Таллинского политехнического института.

Trükikoda «Ühiselu», Tallinn Pikk 40/42.

Hind 2 kop.

Tell. nr. 214

MB-01088